

укладається у письмовій формі, в цьому договорі одна сторона перевізник, який отримує від вантажовідправника товар, на поставку вантажоодержувачу.

Таким чином, норми ГК України про постачання продукції закладають міцну правову базу для практичного використання договорів поставки, та інших договорів, які опосередковано стосуються продукції та її поставки, для подальшого розвитку спеціального законодавства, захисту учасників таких відносин, що сприятиме здійсненню господарсько-торговельної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України : Кодекс України; Закон від 16.01.2003 № 436-IV // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/436-15> (дата звернення: 12.02.2021)
2. Апопій І.В. Договір поставки в цивільному та господарському законодавстві: проблеми та шляхи їх подолання / І.В.Апопій // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2008. – Вип. 6(74). – С. 220-227.
3. Кузьмін Дн.Л. Договір поставки та особливості його укладання / Дн.Л. Кузьмін // Вісник ЖДТУ: економічні науки, № 1(47). – 2009.
4. Серебрякова Ю.О. Особливості укладення господарських договорів у спрощений спосіб / Ю.О. Серебрякова // Форум права. – 2010. – № 4. – С. 819-824.
5. Турчак І.О. Особливості відповідальності за невиконання та неналежне виконання договору поставки / І.О. Турчак // Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. – 2012. – № 6. – С. 94-101.

Вербічка Зоряна Андріївна

здобувач вищої освіти юридичного відділення
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

Денисовський Михайло Дмитрович

канд. юрид. наук, декан юридичного відділення
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

ПРАВОВІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ

Застосування техніко-криміналістичних засобів – явище надзвичайно поширене у практиці правоохоронних органів. Утім щоб інформація, одержана завдяки криміналістичній техніці, набула статусу доказової, її використання повинно передбачатися чинним процесуальним законодавством.

Сьогодні, питання використання криміналістичної техніки для сприяння розслідуванню та розкриттю кримінальних правопорушень є актуальним як ніколи. Це пов'язане з тим, що правильне використання методів та засобів криміналістичної техніки надає змогу виявити і правильно оцінити матеріальні ознаки злочину, що в подальшому значною мірою полегшує діяльність слідчого та суду, адже дозволяє точно закріпити доказовий матеріал [2].

Проте, питання використання криміналістичної техніки викликає досить багато дискусій.

Безліч дослідників та науковців-криміналістів, котрі досліджували це питання, сходяться в тому, що застосування криміналістичної техніки буде визнаватися правомірним лише тоді, коли порядок її застосування прямо передбачений або рекомендований законом, чи не суперечить йому за своєю сутністю і здійснюється у формах, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України чи іншими нормативно-правовими актами.

Що стосується правових підстав застосування криміналістичної техніки та методів зокрема, вони закріплені у Кримінальному процесуальному кодексі України. Проте, законодавець у самому КПК України, не дає чіткого визначення цим засобам і вживає різні терміни, розглядаючи криміналістичну техніку як «технічні засоби», «технічні засоби фіксування», «технічні засоби, прилади та спеціальне обладнання». Вважаємо, що це є певним недоліком законодавця.

Окрім того, КПК України не містить спеціальної норми, яка б визначала правові засади застосування техніко-криміналістичних засобів. Але, не зважаючи на це, окремі положення прямо передбачають можливість та порядок використання криміналістичної техніки у різних ситуаціях, зокрема в деяких встановлено обов'язковість використання певного технічного засобу. До прикладу, положеннями ч.9 ст.232 КПК України встановлено, що хід та результат слідчої (розшукової) дії, яка проводилась у режимі відеоконференції, фіксуються за допомогою технічних засобів відеозапису [1].

Згідно із положеннями ст.25 КПК України, прокурор, слідчий зобов'язані в межах своєї компетенції розпочати досудове розслідування в кожному випадку безпосереднього виявлення ознак кримінального правопорушення, а також вжити всіх передбачених законом заходів для встановлення події кримінального правопорушення та особи, яка його вчинила. Із наведеного можна зробити висновок, що з метою забезпечення виконання завдань кримінального провадження, а саме за для здійснення швидкого, повного, об'єктивного та всебічного розслідування кримінального правопорушення слід використовувати усі передбачені законом засоби.

В свою чергу, п.2 ч.1 ст.103 КПК України до форм фіксування кримінального провадження відносить фіксування процесуальних дій під час кримінального провадження на носії інформації за допомогою технічних засобів. Про надійність та сприйняття такої форми фіксації свідчить положення абз.2 ч.2 ст.104 КПК України, згідно з якою, у випадках, коли допит фіксується за допомогою технічних засобів, текст показань може не вноситись до протоколу (за умови, що жоден з учасників процесуальної дії не наполягає на цьому).

Відповідно до ч.2 ст.105 КПК додатками до протоколу можуть бути:

- 1) спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів;
- 2) письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної процесуальної дії;
- 3) стенограма, аудіо-, відеозапис процесуальної дії;
- 4) фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу.

Згідно з ч.3 ст.105 КПК України додатки до протоколів повинні бути належним чином виготовлені. При цьому належне виготовлення таких додатків, як, наприклад, стенограма, фототаблиця, схема чи 3D-модель, є значно ефективнішим із використанням комп'ютерної техніки, програмного забезпечення і периферійного обладнання, а таких, як аудіо- чи відеозапис процесуальної дії – є взагалі неможливим без використання науково-технічних засобів [3].

Як нам відомо, згідно із ч.1,4 ст.107 та ч.2 ст.252 КПК України, за допомогою криміналістичної техніки здійснюється фіксування слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування, а також передбачена фіксація кримінального провадження в суді під час судового провадження.

Застосування технічних засобів фіксування на цій стадії кримінального провадження є обов'язковим за клопотанням учасників процесуальної дії. Фіксування кримінального провадження в суді під час судового провадження із використанням техніко-криміналістичних засобів є обов'язковим не залежно від волі учасників кримінального провадження. Незастосування засобів фіксування кримінального провадження у тому випадку, коли таке застосування є обов'язковим, тягне за собою недійсність відповідної процесуальної дії та отриманих унаслідок її вчинення результатів, за винятком випадків, якщо сторони не заперечують проти визнання такої дії та результатів її здійснення чинними (ч.ч.1, 4, 6 ст. 107 КПК України).

Окреслене зумовлює потребу в постійній готовності слідчого і слідчого судді до використання широкого спектру технічних засобів фіксування. Наприклад, ч.5 ст. 224 КПК України визначено, що під час допиту може застосовуватися фотозйомка, аудіо- та/ або відеозапис. Учасники процесуальної дії наділені правом заявляти клопотання про застосування технічних засобів фотозйомки, аудіо- та відеозапису: 1) будь-якого з них окремо; 2) водночас усіх; 3) окремих з них у різних (не завжди логічно обґрунтованих) комбінаціях: фотозйомка + аудіозапис; фотозйомка + відеозапис; аудіозапис + відеозапис.

Оскільки застосування технічних засобів фіксування на стадії досудового розслідування за клопотанням учасників процесуальної дії є обов'язковим, а незастосування технічних засобів фіксування кримінального провадження у випадках, якщо воно є обов'язковим, тягне за собою недійсність такої процесуальної дії та отриманих унаслідок її вчинення результатів, то слідчий і слідчий суддя повинні заздалегідь подбати про технічне забезпечення фіксації процесуальної дії у будь-якій з можливих комбінацій [4].

Гарантована ст.27 КПК України гласність і відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами передбачає, що під час судового розгляду забезпечується повне фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу. Офіційним записом судового засідання є лише технічний запис, здійснений судом у порядку, передбаченому цим Кодексом. Кожен, хто присутній у залі судового засідання, може вести стенограму, робити нотатки, використовувати портативні аудіозаписуючі пристрої. На підставі ухвали суду, що приймається з урахуванням думки

сторін та можливості проведення таких дій без шкоди для судового розгляду, допускається проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, транслявання судового засідання по радіо і телебаченню, а також проведення звукозапису із застосуванням стаціонарної апаратури [5].

Названі законодавчі приписи становлять законодавче підґрунтя для застосування спеціальних знань і технічних засобів у кримінальному провадженні.

Більшість науковців висловлюють свою думку про необхідність перерахувати в законі усі науково-технічні засоби, прийоми та методи, які можуть бути використані під час розслідування і розкриття кримінальних правопорушень. Це стосується в першу чергу нових науково-технічних засобів роботи з доказами, технічних засобів та прийомів, що можуть бути використані під час проведення слідчих (розшукових) дій [5]. Однак ми вважаємо, що у нормативно-правових актах неможливо передбачити усіх прийомів та засобів роботи з доказами, а через постійне удосконалення існуючих та регулярне створення і впровадження нових науково-технічних засобів робити це не доцільно.

Чинний КПК України не закріплює чітких вимог до технічних характеристик науково-технічних засобів, які можуть використовуватися у кримінальному провадженні. До використання у дистанційному досудовому розслідуванні технічних засобів і технологій ставиться тільки вимога забезпечувати належну якість зображення і звуку, інформаційну безпеку та можливість учасників слідчої (розшукової) дії ставити запитання і отримувати відповіді осіб, які беруть участь у слідчій (розшуковій) дії дистанційно, реалізовувати інші, надані їм, процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки, передбачені Кодексом (ч.3 ст.232 КПК України), без уточнення за якими критеріями повинна оцінюватися належність якості зображення і звуку, яким саме технічним характеристикам і вимогам інформаційної безпеки повинні відповідати технічні засоби і технології, за допомогою яких повинна забезпечуватися можливість учасників слідчої (розшукової) дії ставити запитання й отримувати відповіді, реалізовувати інші процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки.

Отже, можна зробити висновки, що враховуючи особливості певного місця події чи специфіку проведення деяких слідчих (розшукових) дій, слідчий може на власний розсуд обрати технічні засоби та прийоми, котрі спрямовані на виконання завдання кримінального провадження.

Крім того, застосування криміналістичної техніки регламентовано законами України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Службу безпеки України», «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Перераховані статті Кримінального процесуального кодексу України та інших нормативно-правових актів безсумнівно є підставами застосування спеціальних знань та технічних засобів у кримінальному судочинстві.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 19.11.2012 року зі змінами та доповненнями. Вилучено з: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Денисюк С.Ф. (2018) Розвиток криміналістичної техніки та її вплив на криміналістику. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, (23), 133-136. Вилучено з: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc23/juspradenc23>.
3. Неня О.В. (2017) Питання правового регулювання використання науково-технічних засобів і методів криміналістики. *Вісник Академії адвокатури України*, (2), 75-79. Вилучено з: file:///C:/Users/ASUS/Downloads/vaau_2017_2_11.pdf.
4. Перлін С.І. (2016) Організаційні особливості застосування техніко-криміналістичних засобів під час виявлення злочинів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*, (2), 286-292. Вилучено з: <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/536>.
5. Петров К.Є. (2017) Спеціальна техніка Національної поліції України. *Харківський національний університет внутрішніх справ*, (1), 175. Вилучено з: <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/>.